

A dzsezva esete a színjátszással

Utolsó nap. Ülök a közönség soraiban. Kupuszina tartja a markában a szívemet, és egyszerűen kifacsarja. Elképzelt jövőkép ez, mert még csak szombat van, amikor ezeket a sorokat írom. Viszont ismerem magam annyira, hogy tudom, ez pont így fog megtörténni. Aztán, amikor majd meglátom Andit és Tamást a színpadon műsorvezetőként, a szívem rostjai felröppennek, mert eszembe fog jutni az a bizonyos délelőtti Silling Istvánéknál.

Szóval az a délelőtti... Amikor annyit nevettem, hogy a régen dolgoztatott hasizmaid görcsbe rándultak, amikor olyan népviseletbe öltözhettem, amire már hosszú ideje vágytam, és amiben addig pörögtem-foroghattam, ameddig csak jólesett. Ahol a babos alsós szoknya csak úgy kacsingatott a fiúk felé, és ahol Silling tanár úr elkiáltotta magát, hogy „nézzétek, felperdült a szoknyája széle, azt jelenti, hogy csalfa ez az asszony”. Pedig még nem is vagyok asszony. Ahol olyan pálinkákat kortyolgathattam, hogy kacajra állt a szájam tőle. És eszembe jut róla az is, hogy kibicsaklott a bokám, és hogy a barátom milyen mérges volt miatta: „Sose vigyázzol magadra!”

Én meg a legszívesebben csak a fülebe daloltam volna, hogy „ne bánd édes virágom, hogy így élem világom”. Igen, esetlen vagyok. Igen, szertelen vagyok. Viszont ha kell, ott vagyok. Nincs nekem időm betegnek lenni!

Kilenc napig szerkesztettem a *Súgót* úgy, hogy a tőlem telhető maximumot hoztam ki belőle. Nem, nem tudtam hibátlanra megcsinálni. Ekkora tempóval és ennyi emberrel nem is lehet. Még csak azt sem mondhatom, hogy minden előadást megnéztem. A látott előadások viszont arra sarkalltak, hogy emlékezsek Rudolf Steiner egyik idézetére: „Nem az a feladatunk, hogy a felnövekvő generációnak meggyőződéseket közvetítsünk. Hozzá kell segítenünk, hogy saját ítélő erejét, a saját felfogóképességét használja. Tanuljon meg saját szemével nézni a világban...” Ez a kijelentése nem csupán a tanároknak érvényes. Érvényes minden színjátszóvezetőre is. Mondok egy egyszerű példát: reggeli kávé. Levesszük a polcra a dzsezvát, engedünk bele vizet, bekapcsoljuk a tűzhelyt, amikor felforrta a víz, belekanalazzuk a kávé, forralunk rajta még egyet, majd kiöntjük a bögrébe a gőzölgő kávé. Csináljuk meg ugyanezt a hozzávalók, tehát kellékek nélkül. Ki fog maradni legalább egy csukló-, ujj- vagy egyéb mozdulat. Próbálják csak ki! Meg kell tanulni látni azokat a lényegtelen dolgokat az életben, melyek automatizmussá váltak. És ha meg is tanuljuk őket újra, még nem jelenti azt, hogy természetes módon reprodukálni is tudjuk. Az embernek saját természetességét, saját ösztöni lényét kell újratanulnia és újratehermentie egy-egy színrelépés alkalmával. Mindezt viszont a vezetőknek tudniuk kell ahhoz, hogy kérni tudják a játszóktól. Elsősorban tehát a vezetőket kellene képezni. Hajvert Lódi Andrea ezt megpróbálta. Megál-

modott egy olyan kétéves képzési programot, amelyben, aki akarta, szakemberek segítségével ezt elsajátíthatta. Az első évben részt vettem én is. Nem váltam színjátszóvezetővé, de nyitottabbá váltam a világ felé. Megértettem olyan színháztechnikákat, melyeket csak színházi közegben lehet.

A szerdai *Besúgó* rovatban azt írtam, hogy majd egyszer máskor beszélék a színházi nevelésről. Most fogok. Andi Deszkára fel! képzésének nagyszerű folytatása lehetne egy színházpedagógiai képzés. A Találkozó szűk számban jelentek meg a klasszikus színházi és az új vagy alternatív formákat kereső darabok, olyanok is, melyekben hangsúlyos szerepet kaptak a mozgásszínházi elemek. Az ifjúsági előadások többnyire kísérletezések voltak. Viszont érdekes volt azt látni, hogy egy-egy nem túl jól működő előadásban mennyi

lehetőség lenne akkor, ha színházi nevelési programmá alakítanák át. Ezt nemegyszer Soltészky Tibor is megerősítette a darabok értékelése során. Hogy mennyit segítene az, ha az alkotók levezető vagy felvezető beszélgetéseket tartanának a közönségnek: ha a darab nem kínál megoldást, kínáljon fel lehetséges alternatívákat az alkotó egy beszélgetés során úgy, hogy ne ő mondja ki a megoldásokat, hanem a néző. Sokszor egyértelműen látszott, hogy mely darabokat rendezte hivatásos színész vagy legalábbis olyan személy, akinek szakmai tapasztalata van a színházról. Ez viszont számos alkalommal nem elegendő. Mondok ismét egy példát: a színművészeti akadémia képzése során az egyik cél az, hogy a színészjelölt énjét, egóját lerombolják annak érdekében, hogy újra lehessen építeni. Van egy ismerősöm, akit azért nem vettem fel a színész szakra, mert az a természetes naivitás, ami benne lakozik, tökéletesen működik a színpadon. Az akadémia viszont pont ezt vette volna el tőle. A Találkozó 9 napja alatt sokszor fedeztem fel ezt a fajta határtalan természetességet. Talán ezért esik jól néha az embernek nemcsak tökéletesen kidolgozott darabokat látni vérprofi előadóktól, hanem megnézni egy-egy amatőr előadást. Én magamnak ezt a magyarázatot adtam.

Nagyon sajnálom, de én nem tudok visszaemlékezni az előző találkozó évekére, hiszen először járt át ez az atmosféra. Ma még nem. Holnap viszont már egyértelműen lesz mit felidézni.

Kiss Anita

Megszállottnak vallom magam

Interjú Molnár Józseffel, a Magyar Életfa díjas kupuszinai rendezővel

Molnár József 1951. február 28-án született Kupuszinán. 2018-ban lesz ötven éve a pályán, számtalan színpadi szerep és rendezés van a háta mögött. A kultúréletben 1966 óta tevékenykedik aktívan. 1989-ben vette át Sturcz Józseftől a színdarabok rendezését Kupuszinán. Azóta minden évben egy rendezés kerül ki a kezei közül. Leginkább zenés darabokkal foglalkozik. Ő az első interjúalanyom az elmúlt nyolc napban, aki pozitívan tekint a jövőbe. Tele van tervekkel és természetesen hálával, alázattal, ami nekem nem meglepetés, hiszen nagyon jól ismerem.

■ *Mi a titka, Józsi bácsi?*

– Nincs titkom. Nagyon egyszerű. Bár már közhelynek számít az a mondás, amivel élni szeretnék, de el kell mondanom, mert rám is igaz: Minden sikeres férfi mögött áll egy nő. Az én időmben a legények általában addig játszhattak színdarabban, amíg meg nem nőültek. Igaz, hogy Trezi, a feleségem is színészkedett, de elég hamar abbahagyta. Sose kérte tőlem, hogy fejezzem be én is. Sőt, teljes vállszélességgel támogatott mindenben. Gondom, ha volt, levette a vállamról. Ha meg kell neveznem egy titkot, akkor nyugodtan mondhatom, hogy számomra a siker kulcsa a feleségem.

■ *Mikor kapott kedvet először a színjátszáshoz?*

– Hogy milyen idős voltam, nem tudom, a szabadkai Népszínház a *Viktóriát* adta itt nálunk. Attól az előadástól az ember kedvet kapott, hogy ott lehessen közöttük. Tizenhét éves koromban szólított meg először a tanító bácsi, az ifj. Sturcz József. Akkoriban, aki nem töltötte be a tizenhetedik életévét, azt nem nagyon engedték színpadra. Vidám est volt, a Hacsek és Sajó. Ez volt az első fellépésem, a pályafutásom azóta nem szakadt meg. Illetve, volt egy kisebb kényszerszünet, el kellett mennem katonának. Leszerelésem után a *Mézeskalácsban* Pityi Pált játszottam, amivel Bajmokon részt vettünk a szemlén, és meglepetésemre díjazva lettem.

■ *Kinek a leghálásabb?*

– A feleségem után a leghálásabb a közönségnek vagyok. Ha ők nincsenek, akkor nincs színház. Értük csináljuk. Nem a siker a lényeg, hanem a mosoly az arcukon. Mint minden színész, én is vágyok drámai darabra, vagy szeretnék rendezni egy tragédiát, de az mifelénk nem igazán közönségbarát. Itt az emberek mosolyogni vágyanak, énekre, táncre.

■ *Milyen darabok tetszenek Önnek?*

– Leszűröm azt, hogy milyen vélemények vannak egy darab után, hogy mi az, ami húzza a közönséget, ami megtölti a termet.

■ *Mi a véleménye az ideai szemléről?*

– Nagyon sajnálom, hogy gyorsan véget ért. Megszerettük a szervezőket, a zsűri tagjait, és most nehézé vált a búcsúzás. Ami viszont boldoggá tesz, hogy most is, mint mindig, Kupuszina bebizonyította, hogy

Molnár József

nálunk van hagyománya a színháznak. Büszkeséggel tölt el, hogy meg tudjuk tölteni a teret tapssal, vidám arccal.

■ *Lesz még operett vagy musical a jövőben?*

– Ez nálam mindig titok. Igyekszem a szereposztásokig homályban tartani a terveimet, nem babonából, csak nem igazán szeretek levegőbe beszélni. Eddig, Istennek hála, minden munkámat sikerült be is fejeztem.

■ *Végszónak: van mottója?*

– Igen van, és be is tartom! Méghozzá a következő: „Ha százszor megbántanak, százegyszer kell megbocsátanod!”

Szép gondolat egy bölcs ember szájából, igazán méltó búcsú az ideai szemléből.

Vörös Endre

Köszönet mindenkinek, aki végig segítette a XX. Találkozó munkáját!

KÖSZÖNET A PETŐFI SÁNDOR MŰVELŐDÉSI EGYESÜLET VEZETŐSÉGÉNEK:

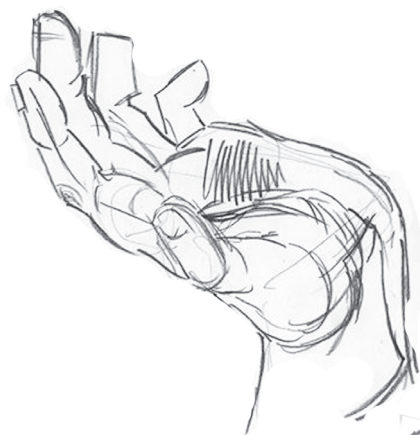
Balog Pál
Buják Evila
Csernai Buják Szilvia
Csíkos Éva
Csizmadia Anna
Csizmadia János
Dienes Koleszár Valéria
Dienes László
Dömötör István
Forgács Elvira
Forgács György
Klucsovszki Edit
Koleszár Nándor
Molnár Gizella
Molnár József
Molnár Oszkár
Novics Mária
Pásti Zoltán
Silling Nagyfejű Mária
Toldi István
Tót Zsaklina
Váci Erzsébet
Váci Péter
Vörös Endre
Vujevity Anna

Hodovány Szilárd
Karality Nándor
Kiss Katalin
Koleszár Mária
Koleszár Olga
Kratofil József
Kuruc Zoltán
Magyar Péter
Mandić Ana
Marások Apollónia
Marások Edina
Molnár Dénes
Molnár István
Molnár László
Pekan Dijana
Pudelka István
Reketye Róbert
dr. Silling István
Sztás Anita
Tadián István
Tót Abigél
Tót Erik
Tóth Kis János
Tóth Kis Károly
Ujlakos Orsolya
Ujlakos Stefánia
Zsivu Péter

KÖSZÖNET A TECHNIKUSOKNAK, A KULTÚRTAGOKNAK ÉS A FÜGGETLEN IFJAK KUPUSZINAI SZERVEZETÉNEK:

Avgusztinovics Gábor
Buják István
Buják Mónika
Buják Szabolcs
Császár Nikolett
Csernák László
Csíkos Sándor
Dienes Ákos
Dobó Dániel
Finta Eleonóra
Finta Olivér
Forgács Zsolt
Fridrik Gábor
Guzsvány Ilona
Hodovány Szabolcs

Köszönet továbbá Banda Irénnek, a József Attila Általános Iskola pszichológusának a gyerekek fogalmazásaiért és rajzaiért, és a kupuszini tűzoltótestületnek a teremért és a szállásért. És mindenki másnak, aki hozzájárult a rendezvény lebonyolításához.

Rögzíts és ments!

Megvannak a díjazottak! Írjuk meg gyorsan a díjlapokat, a részletes listát a *Súgó*ba, a gálaműsorhoz! Értésítsük az érintetteket! Írjuk meg a 9-es *Súgó*hoz hiányzó cikkeket, lektoráljuk, tördeljük, nyomtassuk, vágjuk, borítékoljuk! Szortírozzuk az ajándékokat, készítsünk elő mindent, 3, 2, 1! Április 18-a, szombat van, a nagy és fényes gála előtti nap. Most kell pörögni a szervezésnek!

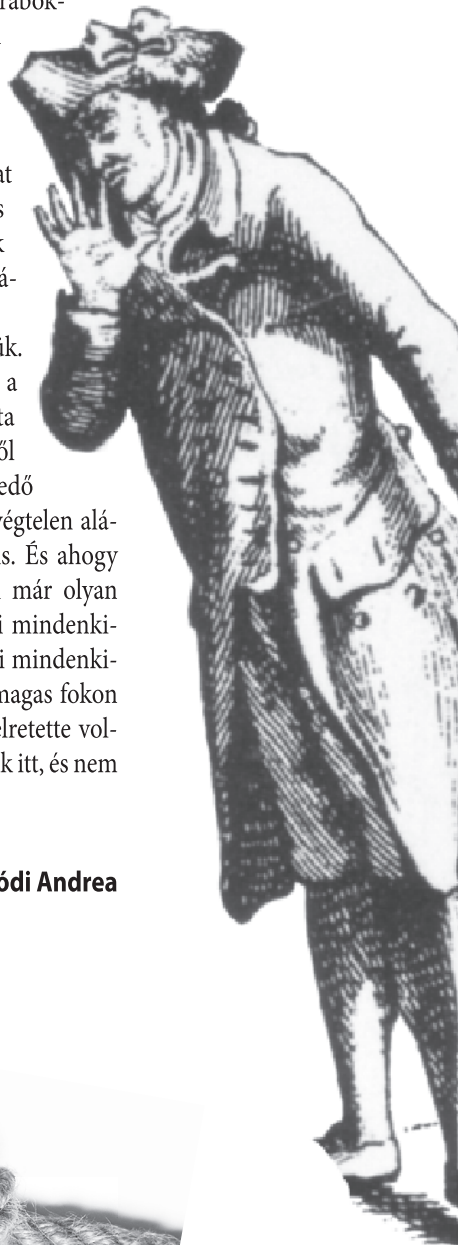
Közben elcsendesedett a XX. Találkozó helyszíne, a zsűri, a fellépők, a helyi szervezők, mind hazamentek. És miközben próbáljuk feldolgozni a rengeteg élményt, amely bennünket, engem is ért. Próbálok rögzíteni és lementeni a Találkozó-mozgató arcokat, megőrizni a személyiséglenyomatokat, hogy még hosszú ideig táplálkozhassak belőlük. Pali bácsit, aki elektromos biciklijén száguldva is telefonál, és mindent elsimít. Macát, Zsakit, Endrét, Valit, Szilviát és a többieket, A KUPUSZINIAKAT, akik mindenütt ott vannak, mindenütt tömegesen vannak, mindig mosolyogva találkoznak a szembejövővel, és mindent megoldanak. Molnár Józsi bácsijukat, akiről, bár jól tudjuk, az egyik legjelentősebb amatőr rendezője vidékünknek, mégis minden szakmai beszélgetésen jelen van, és nem restell újat hallani. Silling tanár urat és feleségét, Máriát, akik minden előadást megnézik, akiknek mindig van egy jó szavuk, és mindig tárt kapukkal, tulipános kerttel, pogácsával és pálinkával várnak bennünket. Lillát, akinek bár megszűnt a szerződése, mégis rendkívüli felelősséggel, nélkülözhetetlen jobbkézéként végigcsinálja ezt a Találkozót. Tamást, aki most nekünk maga a béke és a nyugalom szigete. Anitát, akinek szédületes munkatempóját és pontosságát senki sem tudja követni. A láthatatlan arcokat, Kaszás Angit, aki éjjel-nappal lektorálta a *Súgót* és Bálint Tibit, aki százszor újratördelte, ha valamit elcsesztünk. Ujlakos Orsit, aki mindent félretett, és pillanatok alatt beépült a *súgós* szervezőcsapatba. Rozit, a vajdasági magyar amatőr társulatok tyúkanyóját, aki sokszor jobban ismeri a csapatokat, mint önmaguk. Solyt, akinek rendkívüli műveltségéből és színpadi tapasztalatából újra kaphatunk mindannyian útravalót. Marót, akinek a kupuszini viselet iránti rajongása határtalan, nyitottsága, tudása, szakmai „szaglása” pedig példaértékű. A technikus fiúkat, akik szó nélkül teszik a dolgukat. És a társulatokat, akikért van ez a rendezvény. A *János vitéz*

zenei- és látványvilágát, a zentai fiatalok lendületességét, a Fény-Bárka önfelvallását, a Gondolat-Jel elmélyülési igényét, a nagyikindaiak szorgalmát. Don Bimbóék harciasságát és a megfelelési kényszertől mentes, a „magam útját járom” irigylésre méltó megdönthetlenségét. A Zsebtársulat őszinte gondolkodását és hatalmas hitét, az ozoraysok örömteli újjászületését, a debelláciák ösztönös komédiázó hajlamát. Lementem a marások meg nem alkuvását és maximalizmusra törekvését, a fabulások egyedi játékoságát és rendezőiknek a fiatalokra való kitartó, példamutató odafigyelését, az adaiak figyelemfelkeltő szándékát. Mentem Maletaški Kikiék aláztát és előadásuk üzenetét, amely számomra a szeretetről szólt. És a mérhetetlen hálám az előadásukért, amely megengedte nekem, a nézőnek, hogy azt gondoljak, amit akarok. Nem mondta meg nekem, hogy mit gondoljak. De gondolkodni hívott. A militicsiek kísérletező kedvét, amellyel mindig nyitottak az új darabokra, a csernyeiek és a tóbiaiak utánozhatatlan humorát. A KDSZ műhelyeseinek, vagy ahogy mindannyian hívjuk őket, a tanodások gyönyörű fejlődését, a munkához való hozzáállásukat, ahogyan a feladataikat komolyan veszik, miközben jókedvük és csintalanságuk az egeket veri. A temeriniek szédületes ötleteit és a feketicsiek „feltámadásának” megnyugtató érzését.

Mentem, mert nagyon sokat kaptam tőlük. És újramentem, mert a levegőben már itt a változás szele. Szomorkás vagyok, mondta naponta Vörös Endre. Igen, mert mindebből hiányzott Sutusáron, az ő mindenre kiterjedő figyelme, tapasztalata, a munkamániája, a végtelen aláztata, segítőkészsége és még az idegessége is. És ahogy erre Martina azt mondta volna, ne legyél már olyan idegnyúl. Ugyanúgy hiányzott Martina, aki mindenki-vel megtalálta volna a megfelelő hangot, aki mindenki-re őszintén mosolygott volna, és mindent magas fokon kommunikált volna, miközben kimérten félretette volna a felesleges bosszankodásokat. Nem voltak itt, és nem tudjuk, ki lesz a Találkozóval jövőre.

Megy a papucs vándorútra...

Hajvert Lódi Andrea

Megjelent:

Magyar Szó, 1999. február 10., szerda

Nyugat-Bácskából heten hiányoznak

Évről évre kevesebben a vajdasági magyar amatőr színjátszók szemlélén

Csantavérre annak idején 22, Kisoroszra 18, Kupuszinára 17, a vajdasági magyar amatőr színjátszók idei muzslai szemléljére már csupán 12 vajdasági művelődési egyesület nevezett be 14 előadással. Évről évre csökken tehát a jelentkezők száma. Nyugat-Bácskát Kula, Verbász, Kupuszina és Szilágyi képviseli, nem jelentkezett viszont a márciusi szemlére Bezdán, Csonoplya, Doroszló, Gombos, Nemesmilitics, Telecska és Zombor művelődési egyesülete.

Vajon mivel magyarázható az egyre nagyobb érdektelenség? Gyórfi Sándor zombori rendező, színész, a Vajdasági Magyar Amatőr Színház szóvivője így vélekedik erről a kérdéstről:

– Szerintem elsősorban akarathiányról beszélhetünk. A diszkóval meg vannak elégedve a fiatalok és elegendőnek tartják, a többségnek esze ágában sincs dolgozni, műkedveléssel foglalkozni. Márpedig a színjátszás nagyon kemény munkát igényel, hiszen este hattól tizenegy óráig is eltartanak a próbák. És ezt jó nélkül végigcsinálják azok, akik megtanultak dolgozni. Igaz, hogy nagy a pénztelenség, a télenkedést azonban nem lenne szabad ezzel magyarázni. Csak utána kell járni, saját tapasztalatomból tudom, hogy segítenek a magánvállalatok meg mások is, ha kérünk tőlük egy-két lécet, deszkát, függönynek valót vagy mást, ami szükséges egy színdarab bemutatásához. Hiányzik az akarat, hiányoznak a munkaszokások, ez itt a baj. Az idősebb műkedvelőknek is többet kellene tenniük, behozhatnának két-három új embert, és mindjárt jobb lenne a helyzet.

Meglehetősen elmarasztaló hangon nyilatkozott beszélgetőtársunk a pedagógusokról is:

– A pedagógusok nem tesznek semmit a fontos ügy érdekében, és ez valóban nincs rendjén. Nemcsak hogy nem járnak az előadásokra, hanem még a diákokat sem küldik el. Úgy látom, hogy ez sajnos nem egyedi, hanem általános jelenség. A Vajdasági Magyar Amatőr Színház munkájába például mindeddig egyetlen pedagógus sem segített be! Az nem kifogás, hogy kicsi a fizetésük, mert másoké is az. Meggyőződésem, hogy nem a kőműveseknek, ácsoknak meg másoknak a kötelessége megőrizni és ápolni a szép magyar beszédet, hanem éppen a pedagógusoké – mondja Gyórfi Sándor.

H. Á.

A cirkuszcsinálás nagymesterei

A temerini Szirmai Károly Magyar Művelődési Egyesület előadásának zsűrizéséről

Az előadás értékelését **Brestyánszki B. Rozália** azzal kezdte, hogy nagyon hálás ezért az előadásért. 19 előadásból 18.-nak látni ezt az előadást nagyon üdítő volt. Hozzátette, hogy most nem feltétlenül az agya mondatja ezt vele, hanem valahol a lelke, mert úgy érzi, szüksége volt egy ilyen önfelelt örületre, mint amit most láthatott.

A zsűri értékelésén nem vett részt az egész csapat. Rozi sajnálta, hogy nem voltak jelen a zenészek és a táncosok, hiszen mindig szerencsés dolog bevonnai ezeket az embereket egy színházi előadásba: tuti sikert jelenthetnek akkor, ha jól vannak használva és jól ki van találva a funkciójuk is. Felvetődhet természetesen az a

kérdés, hogy szakmailag mennyire tudnak beépülni az előadásba. Jelen esetben dramaturgiailag is jó pillanatban és jó intenzitással jöttek be. Ezért volt nagyon finom a jelenlétük: a háttérben bűgő patakszerűen voltak jelen a színpadon, megfelelő hangerőséggel és olyan módon, ahogy meg kellett történnie.

Rozi a csoport előéletét ismerve úgy gondolja, hogy ez a szöveg ezzel a csapattal egy nagyon szerencsés választás volt: nagyon jó látni, hogy ennyi generáció tud együtt dolgozni. Véleménye szerint nagyon fontos és nagyon nagy felelősség ezt a csoportot évről évre működtetni. Hiszen fontos, hogy működjenek, együttműködjenek, és hogy lássák őket, mert az az energia, az a boldogság, szertelenség amit csinálnak, fertőző: visz és sodor magával.

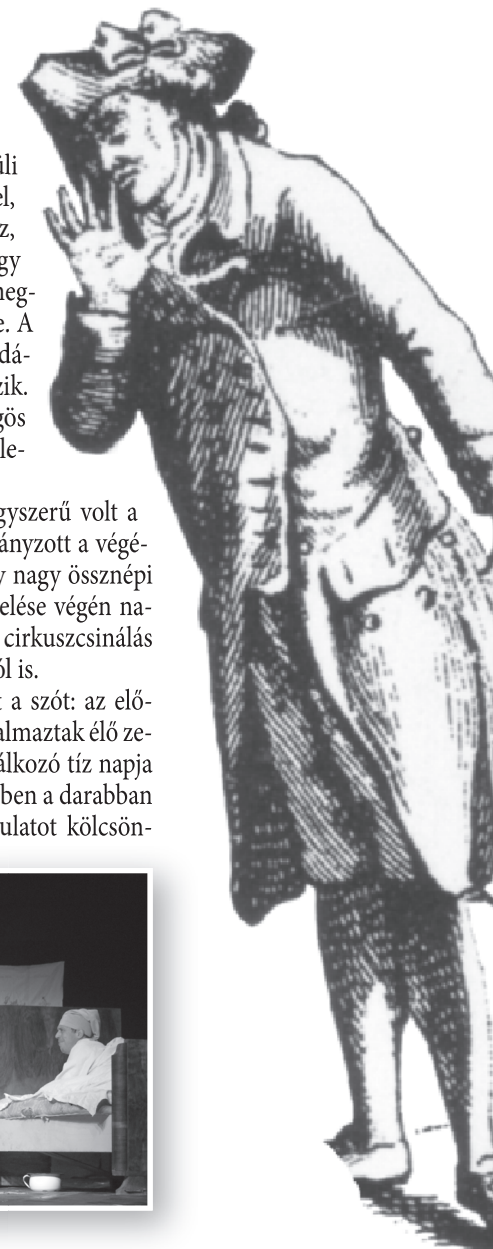
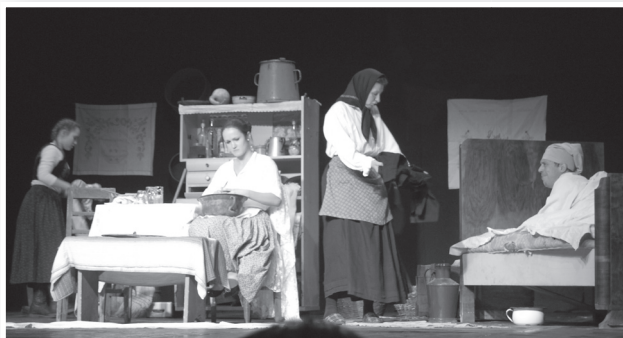
Az előadás a felütése, ahogy a prolóógus megszületik, a közönséggel való kommunikáció úgy veri be a szöveget a falba, hogy onnantól kezdve nem enged. Nagyon fontos, hogy egy előadás hogyan kezdődik, mert hogyha az első 5 percben nem történik meg egy bizonyos kapcsolat a nézővel, utána vért kell izzadni, hogy megteremtődjön, megszülessen. Ez a kapcsolat után az előadásban bekövetkező néma csönd. Persze érthető, hogy ezt a csendet arra használták, hogy megtörténhessen a nagy antré, de ennek ellenére a néző kicsit süketnek érzi magát.

A színpadi selypítés veszélyes dolog. Akármennyire hülyéskednek és bolondoznak a színpadon, a nézőknek kell nevetni, nem pedig a színészeknek. Ha hiteles selypítést szeretne valaki produkálni a színpadon, akkor mindenképp érdemes utánanézni, hogy valójában a selypes emberek hogyan is beszélnek. Mindig az válik a legviccesebbé, ha azt imitáljuk, ahogy a valóságban van, akkor lesz belőle nevetés. Itt a rendező (Törteli László) megjegyezte, hogy az a szereplő nem selypít, hanem pösze. Rozi hozzátette, hogy ha a lány a saját korát játssza, akkor teljesen felesleges hozzáadni ezt a fajta „mázt”. Jobb lenne, ha a színészi alakítását nem a pöszeségre koncentrálna próbálna megteremteni, hanem inkább a figurára élezné ki a figyelmét, tehát nem egy formára, nem egy eszközt használva, hanem arra, hogy ki is ez a figura. Ekkor születhetnének meg izgalmasabb dolgok a színpadon.

Az előadásban rengeteg ötlet volt. Az ágyon átgurulás, a lyukas zokni dramaturgiája... Millió olyan apró ötlet volt, ami imádnivaló volt, az egyedüli probléma az volt ezekkel az ötletekkel, hogy nem érték el mindig a céljukat. Az, hogy a közönség nem nevetett egy-egy poénon, azt jelenti, hogy nincs elég jól meg alapozva, nincs megteremtve és felépítve. A köcsögdialogus, a köcsög huzigálása például eljut egy bizonyos fokig, majd félreteszik. Az embernek az az érzése, hogy a köcsögös történetnek érzelmileg muszáj, hogy legyen egy vége.

A lakodalmas bevonulás viszont nagyszerű volt a darabban. Azt meg kell hagyni, hogy hiányzott a végéről egy finálé. Rozi szerint hiányzott egy nagy össznépi örület, tánc és boldogság. Rozi az értékelése végén nagyon megdicsérte a csapatot. A csapat a cirkuszcsinálás nagymestere. Ritkán látni ilyet a profiktól is.

Rozitól **Táborosi Margaréta** vette át a szót: az előadásban jó volt látni azt, hogy bátran alkalmaztak élő zenét és zenészeket, néptáncosokat. A Találkozó tíz napja alatt sokféle díszletet látott a zsűri. Az ebben a darabban szereplő díszlet egyfelől kellemes hangulatot kölcsön-

zött az előadásnak, másfelől látszott a darabon, hogy jól ki lett használva. Az előadásban észrevehető apró nőanszok, finomságok arról árulkodnak, hogy olyan külső szem vigyázott az előadásra, aki nemcsak szöveget tett fel a színpadra, hanem szituációkat teremtett. Maró pár példát hozott erre fel: pl. jól működött a csengő az öregasszony botján, a részeges figura is rettent érdekes volt, a fiatal pár, ahogy a varga legényfelbotlik a székben, a pofonok (amik valahol a színpadi pofon meg a valódi pofon között voltak). Nagyon szép momentumokat és váratlan dolgokat hozott össze a színjátszó csoport.

A csapat figyelmét Maró is felhívta arra, hogy nem szabad a saját poénjaikon, saját magukon nevetniük.

Ahol hiányérzete támadt Marónak, az az, amikor a vargalegény udvarol a menyasszonynak, és hátul van a két cseléd. A cselédek azonkívül, hogy a dolgukat végzik, véleményezhetnék az előttük történő dolgokat. Amikor bejön a zenekar meg a néptáncosok, esetleg mutathattak is volna valamit, akár táncolhattak volna.

További aprócska hiba az előadásban az, hogy a tükrösésnél CD-ről bejátszott zenét hallhatunk, miközben a csapat rendelkezésére áll egy egész zenekar. A rendező megjegyezte, hogy szándékosan nem akarta bevonni az élő zenét, mert véleménye szerint nem hallatszódna jól a szöveg. A zsűri viszont ezzel nem értett egyet. Az értékelőbizottság azt sem értette, hogy miért van a színen a menyasszonyi ruha, ha a menyasszony nem veszi fel. Törteli, a rendező elmondása szerint az esemény nem jut el addig, hogy teljesen felöltöztessék és elvezessék. Maró ezt értette, viszont a közönség nem biztos, ezért erre valahogy utalni kellene.

Solténszky Tibor zárta a bizottság értékelését. Szerinte fontos, hogy a szereplők játékosak és jókedvűek. A bolondozásuk időnként ugyan a határon billeg, mégis ragadós az, amit a színpadon alkotnak: a közönség nagyon jól érzi magát, és úgy megy haza, mint aki egy frissítő zuhanyt kapott. Van egy furcsa következménye is annak, hogy ezt a parasztkomédiát parasztkomédiának játsszák.

Az, hogy egyszer csak elkezdd olyan lenni, mintha nem is Ilyés Gyula írta volna, hanem mintha Örkény lenne a szerzője. Solténszkynek érdekes szakmai élményt nyújtott a társaság még úgy is, hogy ezt az előadást már vagy kéttucatszor látta: gyerekektől is meg nyugdíjasoktól is, de ezt a színt és ízt, amit ma este kapott, még nem tapasztalta: tényleg elmegy az abszurdig.

Persze azért Soly is tett néhány bíráló megjegyzést a zenével és a fináléval kapcsolatban. Ha a násznép együtt jönne a vőlegénnyel, a vőlegény anyjával és apjával, akkor egy picivel több lehetőség adódna a játékra, hiszen akkor mindenki táncolhatna, vagy ha nem is táncolna, de valahogyan kifejezhetnék a viszonyukat a dologhoz. A darabban sok mindennel lehet játszani, ami lehetőséget ad arra, hogy hosszabban lehessen táncolni.

A fináléban, amikor a boszorkány tényleg eltűnik, be lehetne hozni az összes párt, be lehetne szólítani a zenészeket, és lehetne egy olyan ünnepet csapni a végére, hogy a néző is azt gondolja és érezze magában, hogy ő is csatlakozni és táncolni szeretne. A rendező kitért arra, hogy itt sajnos már nincsenek a színpadon a zenészek. Soly viszont úgy reagált erre, hogy nyugodt szívvel bele lehet írni a darabba egy mondatot, hogy visszaszólíthaták őket azért, hogy meglegyen a finálé – amikor mindenki megjelenik a színpadon –, amit az ember vár egy komédia vagy bohózat végén.

Solténszky Tibor az értékelését így zárta: „Gratulálunk és szeretünk titeket!”

Kálló Lilla

A mesedobozból kibújó Dekameron-történet

A bácsfeketehegyi Soma Színtársulat előadásának zsűrizéséről

Kozsár Zsuzsanna *Hőség* c. komédiájának értékelését **Táborosi Margaréta** kezdte. Az előadás a színház a színházban elvre épül: a szereplők a pestis ellen vidékre vonulnak, s az idő elütésére történetekkel szórakoztatják egymást. Ez az előadás elején nem mutatkozik meg egyértelműen. Annak, aki nem ismeri a szöveget, nem lesz elsőre világos. A darabban elhangzó utasítások, mint amilyen az, amikor a mesélő két jelenet között és átdíszletezése közben elmondja, hogy most éppen melyik helyiséget láthatja a néző: „most konyha... most kocsmá...”. Ezek utalnak arra, hogy tulajdonképpen színház a színházban lát a néző. Ezért is ülnek benn a jelentben az éppen nem játszó szereplők is a színen,

mert ők a színészek, akik mesélik a történetet és a szereplők is. Ha a nézőnek nincs egy előtudása a szövegről, akkor csak annyit lát a színpadon, hogy a mesélő, azaz a jeleneteket vezető személy nem beszél elég hangosan, és nincs annyi szerepe, mint a többieknek. Kicsit olyan érzése lesz tőle az embernek, mintha kihagyták volna a történetből.

Hajvert Ákos, a darab rendezője egyetértett abban, hogy hiányérzet maradt az átdíszletezésnél. Hozzátette ugyanakkor azt is, hogy nagyon rövid idő alatt készült el a darab, és állandóan új emberek kerültek a csoportba. Nem kezdtek mindannyian együtt. Az első próbán még csak hárman voltak, a többiek közben csatlakoztak. Maró megjegyezte, hogy nem látott még tőlük előadást, és megkérdezte hogy ki hanyadszor van színpadon.

Maró szerint a díszletet, a díszlet elemei között megjelenő nagy dobozt nagyszerűen használták. Ezenfelül, ami valóban jól működött, az az előadás végén a táncjelenet: a színészek teljesen felszabadultak, életszagot kapott az egész produkció, megmutatták önmagukat. Maró azonban sajnálta, hogy ez csak az előadás végén mutatkozott meg. Ezt hiányolta az elejétől lezdvé.

A rendező elmondása szerint sajnos nem volt ideje be-készülni a csapatnak előadás előtt, és ezért egy kicsit meg voltak ijedve. A rendező észrevételéhez a színjátások azt

is hozzáfűzték, hogy a zsűri jelenléte is feszélyezte őket. A csoport kihangsúlyozta, hogy számukra nagy dolog az, hogy kétévnyi takaréklángon való működés után újra összeállt ez a csoport, habár nem pont ugyanazokkal az emberekkel. Maró bátorította a csapatot mondván: nem kell tartaniuk a zsűritől, nem kell megszeppenni attól, hogy nézik őket, és nem kell mindenáron bizonyítani sem, hiszen az előadás végére – amikor már jobban elengedték magukat – kiderült, hogy igenis jó csapatot láthattak a nézők a színpadon. Azt kell megtanulni, hogy hogyan kell elengedni magukat már a darab legelején, és tudni kell bízni abban is, hogy meg tudják csinálni.

Margarétától **Solténszky Tibor** vette át a szót: ígéretes és erőteljes kezdésnek lehetett szemtanúja a nézőközönség a tehnikai problémák ellenére is. Az előadás indításakor, ahogyan megjelent a fura pap a színen, és ahogyan elmondta a mondanivalóját, megteremtette az előadás atmoszféráját. Látszik a kezdésen, hogy nagyon ki van találva az első kép, hogy van egy szöveg, amit nemcsak elmond a pap, hanem érti is azt, ami elhagyja a száját. Látszik, hogy tudja, érti, hogy mit csinál, és emiatt a mondandója mögött is tud állni. Kitűnik az is, hogy rendelkezik ez az ember egy megélt élettel, amivel elmondja mindazt, ami a szövegben meg van írva. Egy ilyen kezdés jó ugródeszka tud lenni az előadás további részéhez.

Ehhez képest viszont a kezdés után a darab leült. Ez nem másról árulkodik, minthogy valami egyszerűen nem jól lett kitalálva.

Solténszky feltette azt a kérdést, hogy dramaturgiailag vajon ki a főszereplője a darabnak. Ahogy Maró is mondta, mint ahogy Boccacciónál vagy az *Ezeregy éjszakában* is, amennyiben a mesélés lép a főszerepbe, akkor nem kellene a meséléseket eldugni.

Az előadás indítása, amikor a közönség közül féhomályban megindulnak gyertyákkal a nők, bizonytalanságot kelt a nézőben, mivel nagyon halkán beszélnek. Mindez ellenére Soly kifejtette, hogy az általában szerencsés szokott lenni, amikor a nézőközönség és a tér ezen része is részt vesz a játékban. Arra kell egyedül figyelni, hogy energetizálni kell azt, hogy hogyan és mivel jönnek be. Nézzük a szöveget: Kozsár Zsuzsanna olyan szöveget írt az elejére, mely tökéletes leírás lenne a pestisről egy ismeretterjesztő történeti esszébe. Viszont a darabban szereplő embereknek nem kell erről ilyen módon beszélni, hiszen pestis sújtotta világban élnek, körülöttük van. Szituatív szövegek helyett tehát informatív szövegeket hall a néző.

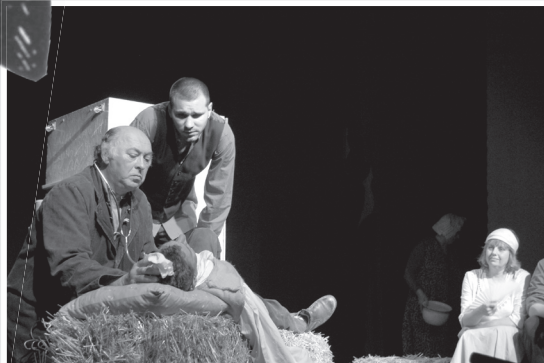
Az előadásban nagyon szép képek váltogatják egymást, csak időnként az a gond, hogy a félhomályban jelennek meg, amikor átbútorozzák a színt, átöltöznek vagy átrendezik a színpadot. A történet ekkor lendülne tovább, ám ez akkor valósulhat meg, ha a mesélő magára vonja a figyelmet. Ennek egy buktatója van: a félhomály, még akkor is, ha ilyen szép képeket produkál, ellensége annak, hogy a néző fókuszáljon. Soly szerint biztos, hogy a mesélőnek fókuszba kell kerülnie, azaz át kell vennie kvázi a rendező szerepét is.

Solynak eszébe jutott, hogy talán pont az lenne a megoldás erre a problémára, ha inverzben játszanák a darabot: a mesélős részeket totál fényben, és egy ravasz, félig megvilágított térben azokat, melyek az életképek: ekkor lennének korhűek, hiszen ebben a korban a mécses, a gyertya fénye nem adott teljes világosságot.

Az színészek megjelenése a színpadon, a ruhák, a színek árnyalatai, az arcok nagyon izgalmasak.

Furcsa módon felbillen az egyensúly a darabban: az előadásban vannak fiatalabb és idősebb szereplők is. Az ember születésétől fogva veszít az energiáiból. A színpadon is ezt kellene megmutatni: a szerelmi jelenetnél a két fiatalnak kellene a legnagyobb energiákat közvetíteniük. Jobban kellene az érzelmeket, érzéseket közvetíteni. Ehhez képest a huszonvalahány évesek aranykorúnak tűnnek a darabban. Az elbillenés abban érezhető leginkább, hogy az idősebb, tapasztaltabb színészek sokkal intenzívebbek a színpadon, mint a fiatalok.

A mesedoboz nagyon jól ki van találva. Ez a doboz emlékeztethet egy gyerekszínjátszó dobozra:

a gyerekszínjátszásban és a bábszínjátszásban használatos az, hogy az előadás egy dobozból indul ki: minden onnan jön ki, minden lehetséges és aztán a végén minden beleszáll vissza. Ez sokkal több, mint egy egyszerűen jópofa színpadi elem. Soly szerint egy kicsit gyorsabban kellene mozgatni. A rendező (Hajvert Ákos) igazat adott Solynak, de megjegyezte, hogy a balettszőnyeg miatt mozgott ilyen lassan, fapadlón gyönyörűen csúszik, itt viszont meggyűlt vele a bajuk. Soly arra is felhívta a rendező figyelmét, hogy nem a jelenetben épp megszólaló személynek kellene foglalkozni a díszlet igazgatásával, hanem valaki olyannak, aki abban a jelenetben nem szerepel.

Egy dolgot emelt ki a végére: nyílt láng használata veszélyes dolog a színpadon, pláne akkor, ha a díszlet elemei között szalma is van. Szerencse, hogy a tűzoltóság épp szemben található és az, hogy a színészek körültekintőek és elővigyázatosak voltak. Mindenesetre mindenképp fel kell készülni az ilyen esetekben a lehetséges balesetekre.

Solténszky az értékelését azzal zárta, hogy képeses, komédiáskedvű színjátszókat látott a színpadon.

Brestyánszki Boros Rozália értékelése volt az utolsó a XX. Találkozón. Azzal kezdte, hogy személy szerint neki nagyon hiányzott a csapat az elmúlt években, hiszen az egyik legfanatikusabb csapatról van szó, akit valaha látott. Rozi nagyon jónak találja, hogy Hajvert Ákosnak hála, feléledt a csoport és ismét itt részt tudtak venni a Találkozón. Külön öröm az is, hogy a csapat bővült ún. elsőbálozókkal és versmondókkal is.

Rozinak alapvetően a darabválasztással volt problémája. Mindazon túl, hogy sok lehetőséget megmutattak és megteremtettek belőle, mégsem érezte szerencsésnek ezt a szöveget. Sem a történet, sem a keret a keretben nem jutott át hozzá. Ez azoknak a nézőknek is problémát jelentett, akik nem ismerik olyan jól *Dekameront*. Rozi számára is nagyon erős, lehengerlő volt az előadás indítása, habár a papnál lévő kulcsok kicsit zavarók voltak. A mesélő történet fojtottságában ő is egyetértett a többi zsűrivel. Rozinak az jutott eszébe, hogyha végig ilyen félhomályban, suttymban rendez a mesélő, akkor az utolsó jelenetbe, a nagy táncba őt is be kellett volna vonni. Soly inverz gondolatával is teljesen egyetért. A díszlet kivitelezésének lehengerlő voltát Rozi is hangsúlyozta. Nagyon tetszett neki ez a sokoldalú, minimalista, de mégsem minimalista díszlet. Értékelését azzal zárta, hogy nagyon örül, hogy a csapat itt van, és reméli, hogy ezután megint sok erővel haladnak majd előre, és bővül is a csapat.

Kálló Lilla és Kiss Anita

A Találkozó díjainak névadóiról

BAMBACH RÓBERT

(1948–1982)

Bambach Róbert számtalan hangjátékot, mesejátékot, vidám műsort, rádióiskolát rendezett. Ezeket hangszalagok őrzik. Rendezett a Szabadkai Gyermekszínházban, a szabadkai Népszínház Magyar Társulatánál, az Újvidéki Színházban, a nagybecskereki Madách Amatőr Színházban. Előadásainak emlékéért, munkamódszerét barátok őrzik.

Azután egy évvel később már Újvidéken találkoztunk, a Bambach–Káich-villában, amely 22 m² volt a Makszim Gorkij utca sarkán, a 2. emeleti albérlésben. A színhely meghatározása Németh P. Istvántól ered, az Újvidéki Színház legendás hírű igazgatójától, akivel éjszakákat beszélgettünk, vitatkoztunk át a Bambach–Káich-villában. Velük megváltottuk ott a színházi világot – szövegeket vitattunk meg, színházi stílusokat elemeztünk és fónikus megoldásokig jutottunk el. Vita, érvelés, olykor veszekedés színhely volt az a 22 m². Az én számomra végtelenül hasznos. Őszinte barátság alakult ott ki – otthon éreztem magam, igazi művészi műhelyben voltam –, hisz sokszor ott tartottuk a próbákat is. Tehát színházi műhely volt az a 22 m². Ahol tájékozódtam egy jóízű, szenzibilis rendező érzésvilágáról,

munkamódszeréről, vágyairól, elképzeléseiről és rendezői praktikáiról. Így volt ez 1979-ben is, amikor Kopeczky László *Színész és halál* című művét tűztük műsorra Bambach Róbert rendezésében. Először is, amikor elkezdtünk dolgozni az „anyagom”, az első benyomás a rendező asszociatív vonalán a színnel, a színekkel volt. Az

emocionális magot a szín, a színek fejezték ki Nála. Azt mondta: a 3 felvonást 3 színben látja. Zöldben, sárgában és fehérben. És van egy állandó csellengő, minden felvonásban azonos színben, a kék ruhás, kék kabátos nő, ő kapcsolja össze a történeteket. És, ha most visszagondolunk a semleges fehér színre, az értelmetlenséget jelző zöldre, a derült eget mintázó kékre, és a szivárvány színei között a meleg sárgára – gondolhatunk a kiegészítő színek alkalmazására is – meg minden más vizuális tökéletességre, mert Bambach Róbert rendezését a tökéletesség és precizitás jellemezte. A pontos partitúra és a szakmai alázat és hűség. (Franyó Zsuzsanna)

FERENCZY IBOLYA

(1915–1960)

Gazdag műkedvelői múlt után szerződött Szabadkára 1947-ben. Érzelmetli, érett nők hiteles alakításával, kulturált, visszafogott, de mégis magával ragadó játékkal – a polgári színjátszás legjobb hagyományainak szellemében – vívta ki a vezetőszínészi státust és megbecsülést.

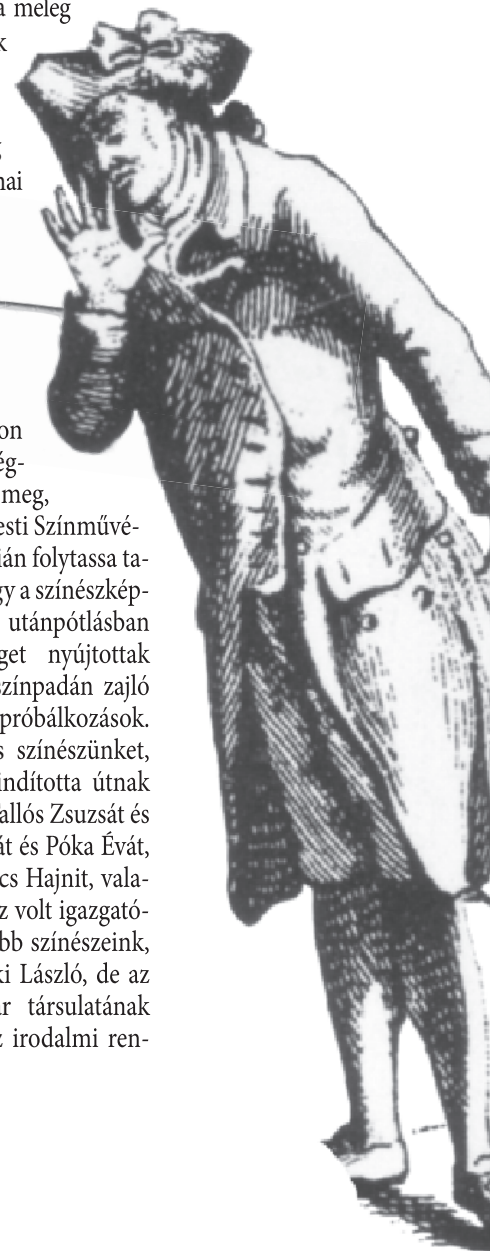
Soha nem lehetett a színházi élettől, a poézistól elválasztani, mert a zene-dráma-költészet hármasságának magánéletét is színültig betöltötte. Igazában színésznő volt, akinek az az élete, hogy tragédiák, színjátékok, komédiák alakjaiba bújva, így átlényegülve egy leányt, egy asszonyt, egy artistanőt, két malomkő között őrlődő szerelmes lényt éljen úgy, mint aki igazán az, akit ábrázol.

Ma már, ha kimondjuk Szabadkával kapcsolatban, hogy Életjel, illetve Csáth Kör, mindenekelőtt az irodalmi rendezvények jutnak eszünkbe, idővel azok kaptak meghatározó helyet a köztudatban. Az amatőr színjátszás is hangsúlyos szerephez jutott, hiszen a hatvanas-hetvenes években nem volt magyar nyelvű színiakadé-

miánk, nagyon kevés tehetségnek adatott meg, hogy a budapesti Színművészeti Akadémián folytassa tanulmányait, így a színészképzésben és az utánpótlásban nagy segítséget nyújtottak az Életjel kisszínpadán zajló kísérletek, próbálkozások. Számos neves színészünket, rendezőnket indította útnak

egyébként is az Életjel: a korán elhunyt Tallós Zsuzsát és Bambach Róbertet, illetve Bajza Viktóriát és Póka Évát, Rövid Eleonórárt, Sziráczki Katalint, Szűcs Hajnit, valamint Banka Líviát és az Újvidéki Színház volt igazgató-rendezőjét, László Sándort is. Legnagyobb színészeink, Ferenczy Ibolya és Romhányi Ibi, Pataki László, de az egykori szabadkai Népszínház magyar társulatának minden tagja számtalanszor fellépett az irodalmi rendezvényeken.

A Találkozó díjainak névadóiról

GARAY BÉLA
(1897–1987)

Garay Béla 1897. február 14-én született Szabadkán. 1913-ban szerződött Nádassy József szabadkai színház-igazgató társulatához (miután egy színházi bizottság előtt letette a felvételi vizsgát). Több mint 10 esztendő telt el a különböző magyarországi színtársulatokban. 1924. július 1-jén visszatért szülővárosába, Szabadkára. S mindjárt be is kapcsolódott a szabadkai Népkör munkájába. Első rendezése és fellépése a Népkör színpadán Alfred Savoire *A kékszakáll nyolcadik felesége* című vígjátékának színpadra állítása és a mű címszerepének eljátszása (1924-ben) volt.

Ettől kezdve munkássága a Népkörhöz kötődött – a Népkör egy időben Magyar Olvasókör néven működött –, ahhoz a rangos művelődési intézményhez, amely azokban az években meghatározó módon járult hozzá a magyarság szellemi életének kibontakozásához, gazdagodásához. Garay Béla rendezett, játszott és a pedagógus türelmével, alaposágával vállalta és végezte a színésznevelés nagyon is összetett feladatát. Hogy a Népkörnek a húszas évek végén, de különösen a harmincas években, milyen erős, kiegyensúlyozott, figyelemre méltó színészegyesületekből álló társulata volt, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy amikor megalakult Szabadkán az első

hivatásos magyar színház, annak gerincét a Népkör társulatának legjobbjai: Pataki László, Sánta Sándor, Kunyi Mihály, Szabó János, Balázs Janka, Kelemen Mancsi, Pálfi Margit, Raczkó Ilus és Muzsics István alkották.

Garay Béla azonban nemcsak a Népkörben foglalkozott a színjátszókkal, nemcsak ott igyekezett magasabbra emelni azt a bizonyos minőségi mércét, a színvonalat, hanem járta a vidéket, mert hívták, mert szükség volt rá. A bánági, a bácskai, sőt a drávaszögi kis falvakat is felkereste.

Béla bácsi, mert csak így hívták mindenütt, napokat, heteket töltött azok között, akik meg akartak szabadulni a dilettantizmus kényszerzubbonyától, akik meg akarták ismerni a színházat, a színpad igazi világát, annak törvényeit, elvárásait. A nagy tekintélyű művészember nem oktatott, egyszerűen tanácsokat adott, azokra az alapismeretekre hívta fel a színjátszók figyelmét, amelyek nélkülözhetetlenek egy-egy darab színpadra állításakor.

Garay Béla a maga művészi hivatástudatával, nagy szakmai felkészültségével és persze emberi magatartásával igyekezett színjátszóinknak átadni azokat az ismereteket, amelyek a mozgalom minőségi előrelépését, egészséges lombosodását segítették!

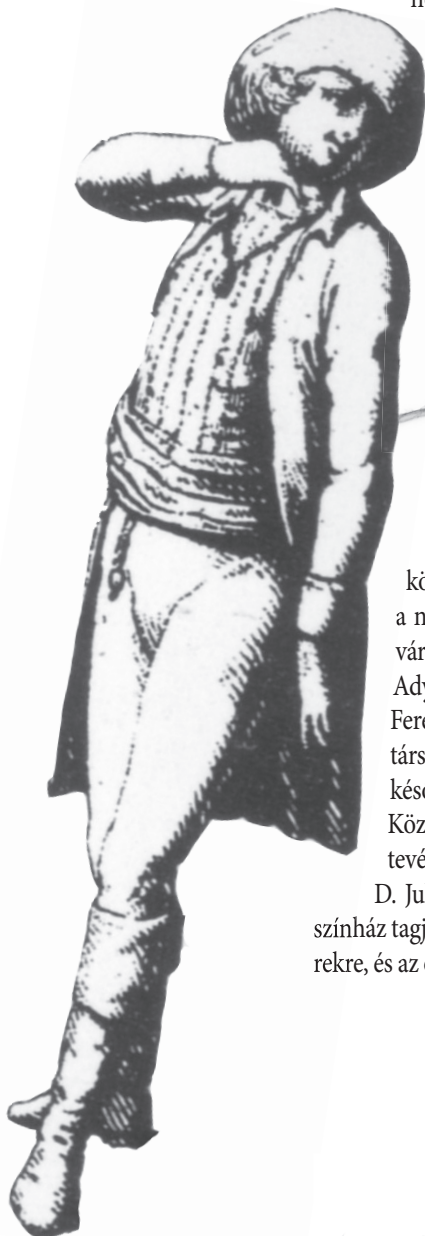
MAGYARI PIRI

Juhászné Magyar Piroska, a két világháború közötti Nagybecsereken élt, és része volt annak a nagy műkedvelői mozgalomnak, ami ebben a városban alakult ki az impériumváltás után. Az Ady-Társaságot megalapító lapszerkesztő, Juhász Ferenc feleségeként 1919-től aktívan részt vett a társaság által szervezett amatőr előadásokban, később pedig a dr. Várady Imre alapította Magyar Közművelődési Egyesületben folytatta színjátszó tevékenységét. Férje volt a főtitkár. Leányuk az a D. Juhász Zsuzsa, aki 1952-ben a szabadkai Népszínház tagja volt egy évig, majd visszament Nagybecserekre, és az ott megalapított magyar társulat oszlopos tag-

jaként játszott az 1953 és 1955 közötti időszakban, amíg a társulat létezett.

Magyar Piri nem csak amatőr színésznő volt, de rendezett is, meg szervezte a vendéjátékokat. A két világháború között többször is fellépett Szabadkán, az olvasókörben, a zombori kaszinóban, Újvidéken, a Magyar Olvasókörben és más helységekben is. A *Tűzmadár* és a *Médi* című produkcióban nyújtott alakításai voltak a leg-sikeresebbek. (Káich Katalin)

A Találkozó díjainak névadóiról

NAGY ISTVÁN

A szabadkai Népszínház Művészetbarátok klubja már-már elképzelhetetlen volt nélküle. A bárszéken üldögélve ilyeneket mondott: „Minden társulatban, amelyik arra vete-medett, hogy előadja a *Hamletet*, van egy Learrest meg egy Horatiót vagy egy I. sírásót játszó színész is. Titokban mindhárom meg van győződve róla, hogy sokkal alkalmasabb lenne a *Hamletre*, mint az, akire a rendező ráosztotta.” Ezzel fejezte ki azt, hogy tudta, ő mindörökké epizodista marad.

Nagy István a hatvanas években vált nagy színészegyé-
niséggé. Szabadkán született, a legelérhetőbb információk szerint asztalosmesterséget tanult, de már nagyon fiatalon a Népkör színpadán téblábolt. Később felvételizett a Népszínházba, ahol le is szerződtek. Dévics Imre így mesélt abban az időben róla: „Ha valaki utál dalolni, táncolni, verset mondani, utálja Shakespeare-t, akinek *Macbethjéből* tolmácsolt egy jó monológot – nagy tehetség. Ha ennyire utálja, amit csinál, milyen lesz, ha megszereti a munkáját? Vegyük fel!” Igazi szabadkai figura volt. Amolyan szabadkai óslakos. Sokáig élvezni tudta a város

és a színházi munka minden pillanatát.

Alacsonyágáról így zör-tőlődött: „Nekem azért nincs szerencsém az életben a pár-választásban, mert alacsony vagyok, s így messzebb kerültem az Úr kezétől. Engem nem akart megáldani. Pedig csak egy könnyes arcot szerettem volna letörölni néha, adni és

varázsolni mosolyt az emberek ajkára...”

Gátlástalanul bukfacezett Kisfaludy *Kérőkjében*, a *Fi-nom kis társaságban*, Bunkóst játszotta Shakespeare *Sok hűhó semmiértjében*, rendőr volt Mrožek *Hekusokjában* stb. A rendezőket vagy lelkesítette vagy bosszantotta, mert öntörvényű volt. Ütőkártyája azonban a páratlan humor-érzéke volt.

„Én a színházat látni, érezni és élni aka-
rom” – sokszor mondogatta ezt életében.

PATAKI LÁSZLÓ

(1916-1999)

„Mifelénk mindig kevés olyan színművész volt, ma-napság pedig nincs is, akinek színpadi jelenléte szélesebb hatósugarú a reflektorfénynél.” (Franyó Zsuzsanna)

1916. július 13-án született Szabadkán a Magyar Köztársaság Érdemrend tisztikeresztjével kitüntetett színművész. Itt fejezte be az általános iskolát és a gimnáziumot. Az elemi iskola hetedik osztályában egy diák-kori csíny miatt évet kellett ismételnie. Vajon mi rosszat tehetett, amiért ilyen drágán kellett megfizetnie? Ezt mindenkinek a saját fantáziájára bizzuk!

Mást nem tudott annyira szeretni, mint a színésze-tet... Már középiskolás korában színházalapítással is próbálkozott kisebb-nagyobb sikerrel, sőt még a vers-írás is foglalkoztatta. Színpadra először Karel Čapek *Fehér kór* című drámájával lépett.

Egyetemi tanulmányaival érdekes fordulatot vett az élete, ugyanis tanulmányait a zágrábi orvostudományi egyetemen akarta folytatni. Ám ekkor sem tudott szabadulni a művészetektől: lehetőséget kapott Zágráb-ban kultúrestek szervezésére. Itt új művészeti ágba is kipróbálta magát: egy dzsesszegyüttesnek lett a tagja. Megpróbálta magát a zenélésből és a színészkedésből eltartani.

1939-ben behívót kapott a II. világháborúba. A né-met hadifogságból 1945-ben szabadult. Nem sokkal később alapító tagja, színésze és rendezője lett a Magyar Népszínháznak.

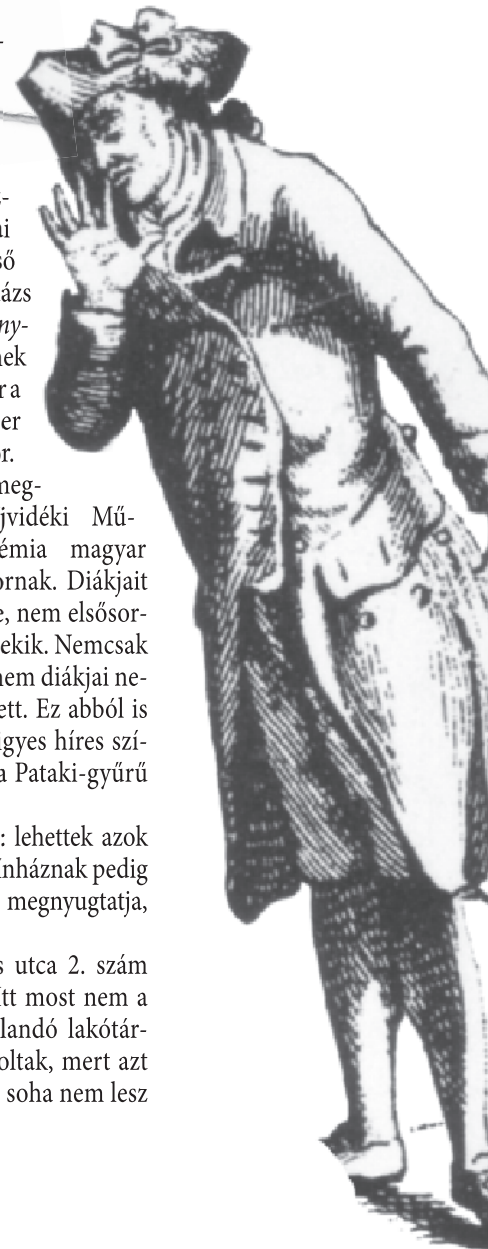

Ő rendez-te a szabadkai Népszínház első darabját, Balázs Béla *Boszorkány-táncát*, melynek bemutatására 1945. október 29-én került sor.

1975-ben meg-hívták az Újvidéki Mű-vészeti Akadémia magyar nyelvű színművészeti szakára professzornak. Diákjait a színház szeretetére, tiszteletére nevelte, nem elsősor-ban a színészetet próbálta megtanítani nekik. Nemcsak a fellépései voltak fontosak számára, hanem diákjai ne-velésére is ugyanolyan hangsúlyt fektetett. Ez abból is látszik, hogy egykori diákja, Kovács Frigyes híres szí-nész és az akadémia tanára, létrehozta a Pataki-gyűrű díjat.

Pataki az egyszerű dolgokat kedvelte: lehettek azok filmek, könyvek vagy akár versek is. A színháznak pedig arra a hatására esküdött, ami az embert megnyugtatja, nem pedig fölizgatja.

Mindennapjait Szabadkán, a Rudics utca 2. szám alatt élte, ahol soha sem volt egyedül. Itt most nem a családjára gondolunk. Pataki László állandó lakótár-sai drámai hősök, királyok, koldusok voltak, mert azt mondják, aki színészi pályára lép, többé soha nem lesz magányos.

A Találkozó díjainak névadóiról

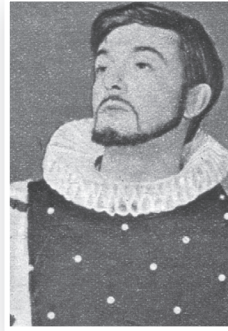
SZÁNTÓ RÓBERT

(1891–1941)

A középiskolát Szarvason, a teológiát Pozsonyban végezte. Lelkeszi pályáját a budapesti Deák téri evangélikus templomban kezdte, a világháború idején tábori lelkész volt – „a fügefaiatú Mosztárban”, ahogy egyik versében írja. 1920 és 1929 között pedig a szabadkai ágostai hitvallásúak lelki gondozását végezte. Ebben a nagy kiterjedésű alföldi városban sokoldalú munkásságot fejtett ki: 1921-ben a bácskai egyházkerület vezetőségének megbízásából újraindította a korábban Zomborban, illetve Baján megjelenő *Vándorút* című egyházi lapot, amelynek évekig, pontosabban 1928 végéig szerkesztője volt.

A világi politikai sajtó mozgalmaiban is tevékenyen részt vett, mégpedig a Magyar Párt főtitkáraként, illetve vezetőségi tagjaként. Ilyen minőségben többször is felelős szerkesztője volt e szervezet hivatalos sajtóorgánumának, a *Hírlap*nak.

Az elnyomott magyar nemzeti kisebbség érdekeinek erélyes, olykor provokatív, néha nacionalizmusba torkolló védelme miatt a lap örökös támadásoknak volt kitéve. 1925-ben több

szerkesztővel együtt Szántó Róbertet is letartóztatták.

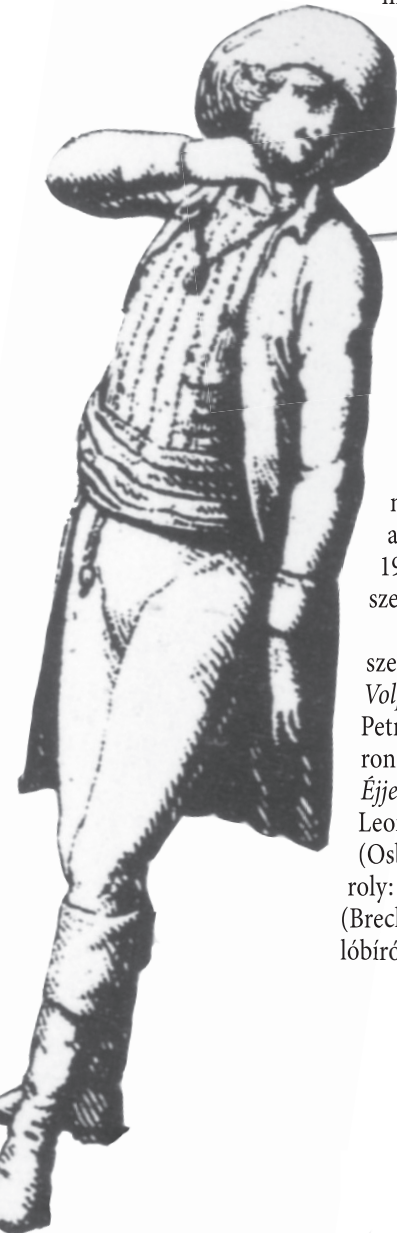
1927 júniusában Szántó Róbert új, rövid életű hetilapot indított *Hétfői Magyar Újság* címmel, amely a *Vándorút*ban közzétett beharangozó szerint „a vajdasági magyarság szócsöve és sérelmeinek bátor szószólója lesz”. Szántó Róbert az irodalmi életben is szerepet játszott. Szenteleky Kornél

1928-ban, a *Vajdasági Írás* indulásakor bevette a folyóirat szerkesztőbizottságába.

Szántó Róbert írt még bibliai egyfelvonásosokat, ifjúsági színműveket és egyéb színdarabokat is.

Fő művei: *A déli végeken* (versek, 1916); *Aszmodi diadala* (drámai költemény, 1919); *Viaskodó tavasz* (versek, 1923); *A próféta szerelme* (elbeszélések, 1926); *Az utolsó óra* (színmű, 1938); *Hazavágyom* (válogatott versek, 1941).

Élete tragikusan ért véget: gyilkosság áldozata lett.

SZILÁGYI LÁSZLÓ

(1925–1980)

Szilágyi László színész, rendező volt. 1948-ban műkedvelőként került Szabadkára, ahol rövidesen a társulat egyik legfoglalkoztatottabb színésze lett. 1964-től az Újvidéki Rádióhoz, majd a televízióhoz szerződött színészként, később rendezőként.

Szilágyi László a drámairodalom legnagyobb szerepeit alakította. Főbb szerepei: Mosca (Jonson: *Volpone*); Callimaco (Machiavelli: *Mandragóra*); Petruccio (Shakespeare: *A makrancos hölgy*); Oberon (Shakespeare: *Szentivánéji álom*); Báró (Gorkij: *Éjjeli menedékhely*); Hlesztakov (Gogol: *A revizor*); Leonardo (García Lorca: *Véres menyegző*); Jimmy (Osborne: *Dühöngő ifjúság*); Perföldy (Kisfaludy Károly: *A kérők*); Aurel (Kreža: *Léda*); Leprás Máttyás (Brecht–Weill: *Koldusopera*); Camille Sévigne, vizsgálóbíró (Achard: *A bolond lány*).

„Több mint hat évtizeddel ezelőtt színházcsinálóink lelkes kis csapata színháztörténetet írt itt, a Délvidéken. A nagy színészegyeniségeken kívül, mint amilyen Pataki László, Sántha Sándor (mindketten részt vettek a színházavató előadásban), aztán R. Fazekas Piri, Fejes György, Ferenczi Ibi, Szilágyi László (hogy csak néhányukat említsem)

ott voltak természetesen azok a színészek is, akik tehetségükkel, hivatástudatukkal a Magyar Színház alapjait lerakták. Ennek az alapozásnak, majd a lassú építkezésnek szívós, elkötelezett »harcosai« voltak a rendezők is: Garay Béla, majd a későbbiek során Varga István, Virág Mihály, ifj. Szabó István és persze a színész-rendezők, Pataki László és Szilágyi László.” (Faragó Árpád)

A Vajdasági Magyar Amatőr Színjátszók

XX. Találkozójának díjazottjai

RENDAHAGYÓ DÍJAK

A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet és a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség a nagyikikindai Egység Művelődési Egyesület József Attila Színtársulatát Öreg Komédiás díjjal tünteti ki a Vajdasági Magyar Amatőr Színjátszók Találkozóján való 20 évnyi folyamatos részvételéért.

A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet és a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség a Közösség Kovácsa díjban részesíti a bácskertes Petőfi Sándor Művelődési Egyesületet az eddigi találkozók 20%-ának megszervezéséért. Az egyesület mennyiségileg és minőségileg is példaértékűen teljesített!

HIVATALOS DÍJAK

A Találkozó legjobb hagyományos keretek között megvalósított előadásáért 2015-ben Pataki László-díjat vehet át a topolyai Mara Amatőr Színház Tasnádi István *Finito, avagy a magyar zombi* című előadásáért, amelyet Körmöci Petronella rendezett.

A Vajdasági Magyar Amatőr Színjátszók XX. Találkozójának Bambach Róbert-díját a legjobb alternatív vagy új formákat kereső előadásért az újvidéki tempera(MO)mentum társulat kapja a *Ad De Bont Mirad* című előadásáért, amelyet Maletaški Krisztina rendezett.

Közösségteremtő tevékenységéért Garay Béla-díjat vehet át a torontálvásárhelyi József Attila Művelődési Otthon Amatőr Színjátszó Társulata.

A zsűri a legjobb férfi főszereplőnek járó Szilágyi László-díjat Kovács István Cocinak, a torontálvásárhelyi József Attila Művelődési Otthon Amatőr Színjátszó Társulat tagjának ítéli oda Horváth Péter *Kilencen, mint a gonoszok* című előadásában Slomó szerepének megformálásáért.

A legjobb női főszereplőnek járó Ferenczi Ibolya-díjat Tóth Ramóna kapja a nagyikikindai Egység Művelődési Egyesület József Attila Színtársulatának Háy János *A Gézagyerek* című előadásában Rózsika néni szerepének megformálásáért.

A legjobb férfi mellékszereplőnek járó Nagy István-díjat a magyarcsernyei Ady Endre Művelődési Egyesület Rügyfakadás társulatából Zuberec Miroslav kapja Szántó Armand – Szécsén Mihály *Paprikás csirke* című előadásának Guszti szerepében nyújtott alakításáért.

A legjobb női mellékszereplőnek járó Magyar Piri-díjat Antóci Dorottya kapja, a szabadkai Kosztolányi Dezső Színház Színházi Műhelyének *Intercutting* című előadásában nyújtott alakításáért.

A legszebb színpadi beszédért járó Szántó Róbert-díjat Burai Tibor viheti haza a magyarcsernyei Ady Endre Művelődési Egyesület Rügyfakadás társulatának Szántó Armand – Szécsén Mihály *Paprikás csirke* című előadásában, Forgács szerepében nyújtott teljesítményéért.

A zsűri különdíjjal jutalmazza Nyári Ákost a *Prométheusz light*, a Szentivánéji álom és az *Intercutting* című előadásban nyújtott kiemelkedő színészi teljesítményéért.

A közönségdíjat a temerini Szirmai Károly Magyar Művelődési Egyesület színjátszó csoportja nyerte el a *Tüvé-tevők* című előadásáért, melyet Törteli László rendezett.

KÜLÖNDÍJAK

A Magyar Nemzeti Tanács tájolósi különdíját a temerini Szirmai Károly Magyar Művelődési Egyesület színjátszó csoportja érdemelte ki.

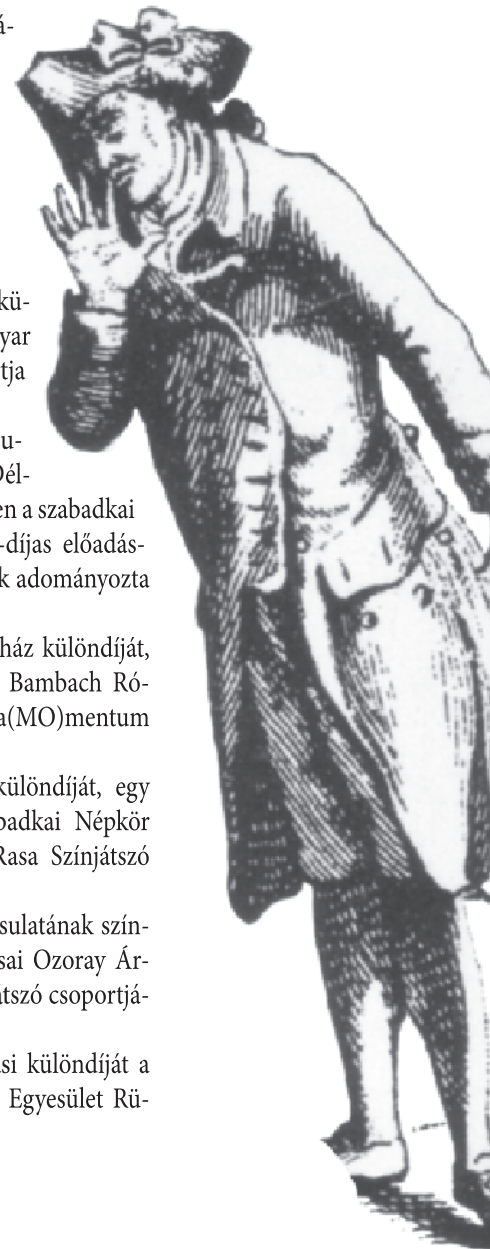
A szabadkai Népszínház Magyar Társulatának különdíját, vendégszereplést a Délvidéki Magyar Színjátszás Napja keretében a szabadkai Népszínház színpadán a Pataki László-díjas előadásnak, a topolyai Mara Amatőr Színháznak adományozta a zsűri.

A szabadkai Kosztolányi Dezső Színház különdíját, vendégszereplést a KDSZ színpadán, a Bambach Róbert-díjas előadás, az újvidéki tempera(MO)mentum társulat produkciója kapja.

A Zentai Magyar Kamaraszínház különdíját, egy előadás ingyenes megtekintését a szabadkai Népkör Magyar Művelődési Központ Fabula Rasa Színjátszó Grundja kapja.

A szabadkai Népszínház Magyar Társulatának színházlátogatási különdíját a magyarkanizsai Ozoray Árpád Magyar Művelődési Egyesület színjátszó csoportjának adományozta a zsűri.

Az Újvidéki Színház színházlátogatási különdíját a magyarcsernyei Ady Endre Művelődési Egyesület Rügyfakadás színtársulata érdemelte ki.

A Kosztolányi Dezső Színház színházlátogatási különdíjára az Adai Szintársulat jogosult.

A Magyar Szín-Játékos Szövetség különdíját, meghívást a PROGRESS PÁPA – ifj. Horváth István Nemzeti és Nemzetközi Amatőrszínházi Fesztiválra a magyar-kanizsai Gondolat-Jel Társulat érdemelte ki a *Phaedra* című előadásért, melyet Oláh Tamás rendezett.

A Forum Könyvkiadó Intézet különdíját a bácskertes Petőfi Sándor Művelődési Egyesület Sturcz József Amatőr Színjátszó Csoportja veheti át a *János vitéz* című előadás jelmezeért. Rendező: Molnár József.

A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet különdíját a tóbai Petőfi Sándor Művelődési Egyesület színjátszó csoportjának tagja, Nagy Márta veheti át a titkáráló alakításáért Bencsik Imre *Kölcsönlakás* című előadásában.

A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet másik különdíját a Zentai Magyar Kamaraszínház *Variációk egy kapcsolatra* című előadásának rendezéséért a Nešić Máté – Dévai Zoltán rendezőpáros kapja.

A Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség különdíja Dienes Blankát illeti meg a szabadkai Kosztolányi Dezső Színház Színházi Műhelyének *Intercutting* című előadásában nyújtott teljesítményéért.

A zsűri a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség másik különdíját Maletaški Krisztinának az újvidéki tempera(MO)mentum társulat *Ad De Bont Mirad* című előadásának rendezéséért ítélte oda.

A *Magyar Szó* napilap 3 hónapos előfizetését a szabadkai Kosztolányi Dezső Színház Színházi Műhelyének vezetője, Kálló Béla nyerte el színészpédagógiai munkájáért.

A *Hét Nap* hetilap különdíját a bácsketehegyi Feketics Művelődési Egyesület Soma Szintársulata nyerte el Kozsár Zsuzsanna *Hőség* című komédiájának díszletéért, melyet Hajvert Ákos tervezett.

A zEtna Kiadó különdíját a temerini Szirmai Károly Magyar Művelődési Egyesület színjátszó

csoportja a *Tüvé-tevők* című előadás díszletéért és kelékéért kapja.

A zsűri a Maurer borászat ajándékával jutalmazza a bácsketehegyi Feketics Művelődési Egyesület Soma Szintársulata két tagját, Szukola Bélát és Szabó Lászlót a több évtizedes színpadi jelenlétükért.

A Zentai Magyar Kamaraszínház diákszínjátszói a Maurer borászat ajándékát kapják a csapatmunkáért.

A Maurer borászat ajándékát továbbá, ugyancsak a csapatmunkáért a szabadkai Népkör Magyar Művelődési Egyesület Fabula Rasa Színjátszó Grundja kapja.

A kelebiai plébánia ajándékát, főtisztelendő Paskó Csaba plébános adományát a torontálvásárhelyi József Attila Művelődési Otthon Amatőr Színjátszó Társulatának Horváth Péter *Kilencen, mint a gonoszok* című előadásában szereplő Bakator Jánosnak ítélte oda a zsűri Benjamin Franklin szerepéért.

A kelebiai plébánia ajándékát, főtisztelendő Paskó Csaba plébános adományát kapja továbbá Oláh Tamás rendezői és szövegírói munkájáért.

A Vinum Lódi borászat ajándékát adományozza a zsűri a magyarcsernyei Ady Endre Művelődési Egyesület Rügyfakadás társulatában játszó Bobán Editnek Szántó Armand – Szécsén Mihály *Paprikás csirke* c. darabjában alakított Julis, a szobalány szerepéért.

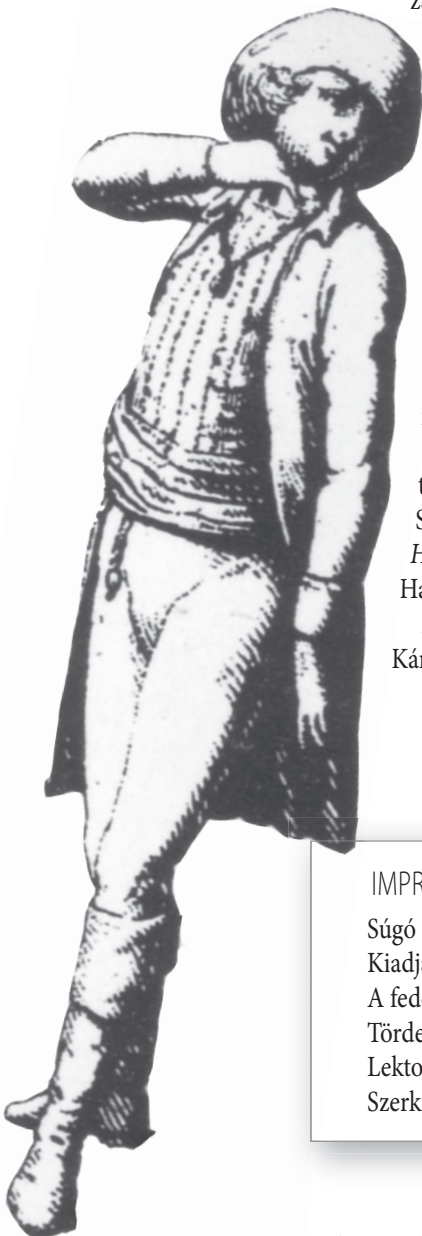
A VMMI és a VMMSZ MADT-tábor különdíját, részvételi lehetőséget a 2015-ös táborban a magyar-kanizsai Ozoray Árpád Magyar Művelődési Egyesület színjátszójának, Karapándzsity Kristófnak ítélte oda a zsűri.

A kupuszinai helyi közösség különdíját Lőrinc Tímeának adományozta a zsűri a *Prométheusz light* című előadás rendezéséért.

A kupuszinai Petőfi Sándor Művelődési Egyesület különdíjat adományoz Nyári Ákosnak a Találkozókn nyújtott kiemelkedő színészi teljesítményéért.

A kupuszinai diákszűri különdíját a temerini Szirmai Károly Magyar Művelődési Egyesület színjátszó csoportja kapja.

Egy kupuszinai család ajándékát pedig a Magyar-kanizsa Községbeli Szociális Védelmi Szolgáltató Központ keretében működő Fény-Bárka társulat viheti haza.

IMPRESSZUM

Súgó – a Vajdasági Magyar Amatőr Színjátszók XX. Találkozásójának színlapja
Kiadja a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet és a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség

A fedőlapot Antóci Dorottya tervezte

Tördelő-szerkesztő: Bálint Tibor

Lektor: Kaszás Angéla

Szerkesztők: Hajvert Lódi Andrea, Kálló Lilla, Kiss Anita, Varga Tamás, Vörös Endre

A XX. Találkozó szakmai zsűrije

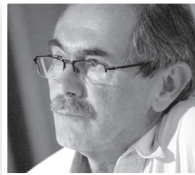
**Brestyánszki
Boros Rozi**

Zentán születtem. Óvodába és iskolába Szabadkán jártam. Aztán Újvidéken egy kicsit egyetemre is, de végül Szabadkán diplomáztam, viszont később Szegeden is éltem. Dolgoztam mint pincéernő, videókiállító, tolmács, titkárnő, gombatermesztő, sofőr, szervező, fordító (most ennyi jut eszembe). Ma főként dramaturgként keresem kenyerem a Szabadkai Népszínház Magyar Társulatánál. Kilencéves korom óta szeretek írni. Azóta teszem is. A vajdasági amatőr társulatok munkáját tíz éve követem szeretettel és figyelemmel. És ahogy Hamvas mondja: „Ami voltam vagyok, de ami lettem, nem voltam mindig.”

Soly, ahogyan a szakmában, a színjátszók közül mindenki hívja, hazaérkezik a Vajdaságba. Pályája talán a színházművészet határtalanságát tükrözi, hiszen Európa számos pontján tanult és tanított. Dolgozott együtt a vajdasági magyar színházi alkotókkal a 80-as években, és sokszor ellátogatott hozzánk szakmai és baráti tanácsot adni a mainál még nehezebb időkben is.

Már debreceni gimnáziumi éveim alatt csatlakozok az ottani színjátszó csoporthoz. Az egyetem alatt a Paál István vezette Szegedi Egyetemi Színpad színésze, majd diákvezetője lettem; tanult József Szajna híres Stúdió Színházában, Jerzy Grotowski Laboratórium Színházában. Oktatói, tréneri munkáját már ebben az időszakban elkezdte, mesterével együtt színésztérenget vezetett Magyarországon sokhelyütt. A nyolcvanas évek elején rövid ideig dolgozott a Stúdió K-ban is.

1982. január 1-jétől a Rádiószínház dramaturgia, 2003. január 1-jétől annak megszűnéséig (2011. június 30.) ve-

Soltészky Tibor

Önálló kötetek: *Decennium – A Szabadkai Népszínház Magyar Társulata 1995/1996–2004/2005* (Forum, 2005), *Színházi alapok amatőröknek – Kézikönyv amatőr színtársulatok részére* (Vajdasági Magyar Művelődési Intézet, 2009).

Jelentősebb önálló drámák: *A révész satuja*, *Érintetlen*, *Stranger in the Night*, *Csörte*, *Fanyar ódium*, *Vörös*.

Jelentősebb adaptációk/parafrázisok: *Moebius* (Abe Kóbo: *A homok asszonya*), *A tengeren nincs sár* (James Cain: *A postás mindig kétszer csenget*), *Egy elmebeteg nő naplója* (Csáth Géza nyomán)

Jelentősebb drámák társszerzőként: *Nem fáj!* (Agota Kristof, Ilan Eldad), *Záróra* (Pálfi Ervin, Szőke Attila, Mezei Zoltán), *Adieu*, *Bandi* (Kalmár Zsuzsa, Ralbovszki Csaba, Kovács Nemes Andor).

Színházi bemutatók: Népszínház (Szabadka), Katona József Színház (Budapest), Thália Színház (Budapest), Békéscsabai Jókai Színház, Zentai Magyar Kamaraszínház.

zetője. Rádiós művészeti tevékenysége mellett számtalan újságírói területen is aktív: újságot szerkeszt, cikkeket ír, olvasószerkesztő, rádiós és tévériporter, kommentátor; színházi dramaturg; a 90-es években megjelent több verslemez szerkesztő-rendezője. Egyre több szöveget ír színpadra, s egyre többet rendez...

A londoni Nemzeti Színház Kelet-Európának szánt színházi (Seeding a Network) és drámapedagógiai (Branching Out) szakmai továbbképzéseinek magyarországi koordinátora. Tanított Dublinban, az EDERED európai ifjúsági színházi kurzusán, az Interplay '98 drámaíró fesztiválon Berlinben, Athénben, s ennek a vándor-fesztiválnak 2002-ben magyarországi szakmai igazgatója.

Észtországban, Szlovákiában, Romániában, Horvátországban a King Baudouin Foundation és az Európai Kulturális Alapítvány megbízásából vezetett szakmai tréningeket. Több színházi képzési szakanyag kidolgozásában vagy lektorálásában vett részt.

Az utóbbi négy évben szabadúszó dramaturg, rendező, művész-tanár. És ismét boldogan és gyakran megfordul a Vajdaságban.

A vajdasági Zenta városában született, és itt hatott rá meghatározóan a Tisza menti település kultúrája és színház-szeretete. Az Újvidéki Művészeti Akadémia elvégzése után majd két évadon keresztül dolgozott az Újvidéki Színház társulatában, színészi fejlődését fokozatosan fejlesztő szerepek megformálásával. Budapesten a Színház- és Filmművészeti Egyetem rendező-koreográfus szakán első generációsként végzett 2014-ben, azóta Hernyák György tanársegédjeként dolgozik a Művészeti Akadémián, így továbbadva megszerzett tudását a következő generációk színészeinek.

Rendezéseit többször ihlették vajdasági írók, és e hely specifikus identitása: a *Tavaszi – hős kis ibolyák* (Domonkos István írásai alapján) az Újvidéki Színház és a Művészeti

Akadémia produkciója, *Az ember komédiája* (Sziveri János élete és versei alapján) a szabadkai Kosztolányi Dezső Színház előadása, Terék Anna *Vajdasági lakodalom* című műve a szabadkai Népszínház előadása. Munkáira a megszokott színházi sablonok felbontása, és a folyamatos rákérdezés jellemző.

Több éve visszajáró vendégtanára a MADT-tábornak, többször vett részt a drámaíróversenyen, és a felolvasószínház munkáiban.

Táborosi Margaréta